

Η ΑΠΕΙΘΑΡΧΙΑ ΕΙΝΑΙ Η ΔΥΝΑΜΗ ΜΑΣ

ΤΙ ΚΑΤΑΛΑΒΑΜΕ ΑΠΟ ΤΗΝ ΙΟΥΝΙΑΤΙΚΗ ΔΙΑΔΗΛΩΣΗ ΣΤΑ ΠΑΤΗΣΙΑ

Τέλη Ιούνη του 2021. Κάποιες εβδομάδες πριν βρεθήκαμε να διαδηλώνουμε μέσα στη γειτονιά των Πατησίων, μαζί με άλλα παράξενα όντα της μητρόπολης. Σκεφτόμασταν ότι υπήρχαν πολλά που θα θέλαμε να πούμε γι' αυτή τη διαδήλωση. Κι έτσι, διάφορα επιφανή μέλη της κοινότητας του Athens antifa, μαζευτήκαμε και τα συζητήσαμε. Όπως θα δείτε, το θέμα της συζήτησής μας δεν εξαντλείται στο τι έγινε τη μέρα της διαδήλωσης, αλλά διατρέχει όλη την περίοδο από τον Μάρτη και μετά. Τα συμπεράσματα αυτής της συζήτησης παρατίθενται εδώ με τη μορφή του διαλόγου και της προφορικής αποτύπωσης. Πάμε λοιπόν:

-Ξέρετε τι σκεφτόμουν; Ότι τα παλιά τα χρόνια, όταν ήταν να αποτιμήσουμε μια διαδήλωση, να κάνουμε «τον απολογισμό», όπως έλεγε και το γνωστό κλισέ, μαζευόμασταν διάφοροι σε μια αίθουσα και το συζητάγαμε άπαξ. Δηλαδή οι γνώμες για το πώς μας είχε φανεί η εκάστοτε διαδήλωση εξαντλούνταν σε μία και μοναδική συζήτηση, τη συζήτηση «του απολογισμού» και παραπέρα δεν είχε. Και επίσης, πράγμα καθόλου περίεργο, αυτή η συζήτηση εμφάνιζε σημαντικές δυσαναλογίες: το πώς είχαμε κατέβει στο δρόμο, το πλήθος του κόσμου που είχε δώσει το παρών, η στάση της αστυνομίας, τα συνθήματα και η δυναμική τους έτειναν να μας απασχολούν σε μεγάλο βαθμό· αντίθετα το πολιτικό σκεπτικό που μας είχε κατεβάσει να διαδηλώνουμε στον δρόμο έμενε αρκετές φορές δίχως περαιτέρω υποστήριξη. Καμιά φορά νιώθαμε λες και οι διαδηλώσεις μας έμεναν προσκολλημένες σε ένα σταθερό παρόν, δίχως να καταφέρνουν να επεξεργαστούν επαρκώς το παρελθόν που τις είχε γεννήσει, ούτε και να προετοιμάζουν το μέλλον που караδοκούσε.

-Οκ. Δεν έχω εικόνα για το τι γινόταν πιο παλιά, αλλά καταλαβαίνω την ουσία του ζητήματος. Και θα ήθελα να προσθέσω ότι όλα όσα προηγήθηκαν της διαδήλωσης *Δύναμή μας η Απειθαρχία* κι αφορούσαν το κομμάτι της προετοιμασίας υπήρξαν εντυπωσιακά χρήσιμα. Έτσι όπως κατάλαβα αυτή τη διαδήλωση, η μια ώρα που διαδηλώσαμε στην άσφαλτο ήταν μοναχά μια στιγμή σε μια πολύ πιο μεγάλη διαδικασία. Καμιά φορά εκεί που μαλακιζόμαστε στο χαλαρό, λέμε ότι ακόμα κι αν τελικά ακυρώναμε τη διαδήλωσή μας την τελευταία στιγμή, πάλι ωραία θα ήταν.

-Εντάξει, υπερβολές... Αλλά το πιάνω το υπονοούμενο. Καταλαβαίνω δηλαδή ότι αυτή η φοβερή αίσθηση που απλώθηκε σε πάρα πολλούς συντρόφους και συντρόφισσες καθώς η διαδήλωση προετοιμαζόταν, ξέρεις ότι ανήκουμε όλοι κι όλες μαζί σε μια κοινότητα απόψεων και πρακτικών, δημιούργησε, και δικαίως, αισθήματα ενθουσιασμού. Είναι σημαντικό ότι πέρα απ' αυτά που έκανε η ίδια η συνέλευση αυτονομία antifa που τυπικά ήταν αυτή που διοργάνωσε τη διαδήλωση του Ιουνίου, όλες οι οργανωμένες συνελεύσεις και πυρήνες που σχηματίζουν αυτό που εσχάτως ονομάζουμε Athens antifa, έκαναν σε παράλληλο χρόνο μια όχι και τόσο φανερή, αλλά πάρα πολύ σημαντική δουλειά: μετέτρεψαν ένα σωρό κοντινές μας φίλες σε άτυπες συνδιοργανώτριες της διαδήλωσης. Απ' όσο γνωρίζω, όλες οι επιμέρους ομάδες του Athens antifa βρέθηκαν με τους κοντινούς τους ανθρώπους σε λιγότερο ή περισσότερο οργανωμένες συζητήσεις και μίλησαν για το νόημα και τη ση-

μασία αυτής της διαδήλωσης. Το σημαντικό εδώ είναι ότι πρόκειται για ανθρώπους με τους οποίους υπήρχαν έτσι κι αλλιώς επαφές, οι οποίες φούντωσαν μέσα στην περίοδο της καραντίνας. Οπότε το θέμα δεν ήταν ουρανοκατέβато, αλλά συζητιόταν ως μια λογική συνέχεια αυτών των σχέσεων.

-Προσωπικά, μου έκανε πολύ θετική εντύπωση ότι όλοι, οργανωμένοι και μη, μιλούσαν για τη διαδήλωση σε πρώτο πληθυντικό. Κάθε διάκριση του είδους «εμείς» κι «εσείς» είχε εξαφανιστεί κι είχε δώσει τη θέση της σε μια ενθουσιώδη κοινότητα, που καταλάβαινε κι υπερασπιζόταν τα κοινά της χαρακτηριστικά. Κι εν τω μεταξύ βέβαια, είχαμε ρίξει όλοι κι όλες μαζί κάμποση εργασία. Οπότε, σε μεγάλο βαθμό, εκτός απ' το γενικό περιβάλλον εμπιστοσύνης που περιβάλλει αυτές τις σχέσεις, μας έδενε επίσης και η κοινή εργασία. Είχαμε πάει μαζί για μοίρασμα, είχαμε βγει μαζί για αφισοκόλληση, είχαμε ακούσει και συμφωνήσει τα ίδια πράγματα. Αυτή η διαρκής τριβή είναι που μας φτιάχνει περισσότερο, κι όχι τόσο αν πήγε «καλά» ή τάδε διαδήλωση ή η δεινά εκδήλωση.

-Ήθελα να σημειώσω κιόλας, ότι ειδικά οι ιδέες μας περί αφισοκόλλησης έχουν φτάσει σ' ένα σημείο που νιώθουμε άνετα να το εκφράζουμε και δημοσίως. Ενώ δηλαδή, ειδικά στην αρχή, μπορεί κανείς να μπερδεύεται και να πιστεύει ότι όσο πιο πολλές αφίσες κολλήσει, τόσος πιο πολύς κόσμος θα έρθει, το ζήτημα «αφισοκόλληση» λειτουργεί εντελώς διαφορετικά. Δηλαδή όλη αυτή η ποσότητα χαρτιού που ρίξαμε σε κάθε απίθανο σημείο της Αθήνας και των γειτονιών της τελικά δε δουλεύει μόνο για «το έξω». Από ένα σημείο και μετά έχει πολύ σημαντικές επιπτώσεις και «στο μέσα». Αφενός γιατί κινητοποιεί όλη την κοινότητα των συντρόφων και των συντροφισσών σε ένα σχέδιο που αφίνει για δέκα συνεχόμενες ημέρες ένα πολύ έντονο στίγμα στην πόλη μας· κι αφετέρου γιατί καθώς αυτό το στίγμα απλώνεται από τη μία άκρη της πόλης στην άλλη δημιουργεί ένα πολιτικό ταυτόχρονο που μας υπενθυμίζει διαρκώς τις δυνατότητές μας και την ίδια στιγμή τις ευθύνες μας.

-Να την προχωρήσω αυτή την ιδέα; Τελικά, ρε σεις, νομίζω ότι ποτέ καμιά δεν κατεβαίνει σε μια διαδήλωση επειδή είδε μια αφίσα. Δηλαδή, οκ μπορεί να συμβεί κι αυτό, αλλά στην πραγματική ζωή καμιά δεν λειτουργεί με φλασιές. Όλες μας οι επιλογές καθορίζονται από μια σειρά αποφάσεων που τις έχουμε πάρει κάποια προηγούμενη φορά, ώστε το τι κάναμε με τις ζωές μας είναι, για να το πω χοντροκομμένα, το άθροισμα των επιλογών που πήραμε όλες εκείνες τις «προηγούμενες φορές». Κοίτα για παράδειγμα τη διαδήλωσή μας. Τολμώ να πω ότι δεν είχε

ΚΙ ΑΛΛΑ ΚΡΥΦΑ ΜΗΝΥΜΑΤΑ ΣΤΗΝ ΑΦΙΣΑ ΤΗΣ ΔΙΑΔΗΛΩΣΗΣ Η ΑΠΕΙΘΑΡΧΙΑ ΕΙΝΑΙ Η ΔΥΝΑΜΗ ΜΑΣ

Τελικά όλα έχουν σημασία. Δείτε για παράδειγμα ετούτη εδώ την αφίσα. Με την πρώτη ματιά, όλα φαίνονται νορμάλ και τακτοποιημένα. Κι όμως, τα κρυφά μηνύματα ελλοχεύουν. Να ένα που μας φάνηκε ενδιαφέρον: η λέξη που τίθεται με τα μεγαλύτερα γράμματα είναι το antifa· για το ΚΚΕ που τις ίδιες ημέρες είχε κυκλοφορήσει τη δική του αφίσα, η έμφαση δινόταν στον τόπο διεξαγωγής της εκδήλωσής του – το «Σύνταγμα» τονιζόταν πιο πολύ από κάθε τι άλλο· για τη διαδήλωση που ζητούσε προσλήψεις γιατρών, η οποία κι αυτή έλαβε χώρα εκείνες τις ημέρες, η λέξη που τονιζόταν περισσότερο από τις άλλες ήταν το «Πορεία».

Δε μας φαίνονται αδιάφορα όλα αυτά. Στη δική μας αφίσα τα logo προειδοποιούν τον αναγνώστη της, τι πρόκειται να συναντήσει: διαδηλώτριες πιασμένες σε αλυσίδες, περιφρούρηση με κράνη, μάσκες ούτε για δείγμα. Το μέρος συγκέντρωσης και η ημέρα της διαδήλωσης είναι διακριτικά τοποθετημένα στο κάτω μέρος της αφίσας, σα να υποτιμούνται ελαφρώς, σαν αδιόρατο υπονοούμενο ότι δεν έχουν και τόσο μεγάλη σημασία. Ο τίτλος της διαδήλωσης κάνει αντίθεση με το logo που πέφτει ακριβώς από πάνω: η απειθαρχία είναι η δύναμή μας, αλλά εμείς παρουσιαζόμαστε σαν ανθρωπάκια που κάνουν όλα το ίδιο πράγμα: το δίχως άλλο, κάποιου είδους πειθαρχία υπονοείται. Η αντίθεση με μια δεύτερη ματιά είναι φαινομενική. Η απειθαρχία χαρακτηρίζει τη στάση μας απέναντι στις κρατικές

εντολές. Η πειθαρχία αντικατοπτρίζει την πίστη μας προς τους συλλογικούς σκοπούς.

Παρακάτω: η λέξη διαδήλωση χρησιμοποιείται εδώ με την αρχική της σημασία: δηλώνουμε κάτι με έντονο τρόπο, δια-δηλώνουμε ότι δεν έχουμε ξεχάσει τι μας έκαναν ένα χρόνο τώρα το κράτος και οι ρουφιάνοι του. Η δια-δήλωση δεν είναι πορεία, δηλαδή σκέτο πόδια που περπατάνε. Η δια-δήλωση βασίζεται στην πρωτοκαθεδρία του λόγου: είναι ιδέες που δηλώνονται από στόματα που φωνάζουν – ο συντονισμός των σωμάτων επιτυγχάνεται επειδή έχει πρώτα υπάρξει συντονισμός στις ιδέες.

Και τέλος αυτό το «στα Πατήσια», που είναι τελείως διαφορετικό από το σταθμός ησαπ Ανω Πατήσια, το οποίο βρίσκεται κάτω αριστερά. Ο σταθμός ησαπ Ανω Πατήσια μάς είναι εν πολλοίς αδιάφορος: ο τόπος συγκέντρωσης θα μπορούσε άνετα να είναι και κάπου αλλού. Το «στα Πατήσια» ολοκληρώνει τη σύνθεση των logo και του συνθήματος. Θα διαδηλώσουμε «στα Πατήσια» σημαίνει ότι αποδίδουμε σημασία στα μέρη από τα οποία θα περάσει η διαδήλωση, δηλώνουμε δηλαδή σε κάθε ενδιαφερόμενο ότι οι δικοί μας τόποι να κάνουμε πολιτική είναι οι συκοφαντημένες από τη μεσαία τάξη, οι επιτηρούμενες από την αστυνομία, οι παρατημένες από το κράτος γειτονιές της πολυεθνικής εργατικής τάξης.

Το antifa μπαίνει με μεγάλα γράμματα, ακριβώς για να υποδηλώσει ότι όλα αυτά τα επιμέρους κέντρα της αφίσας συγκλίνουν προς αυτό το μεγάλο antifa. Απ' αυτή τη σκοπιά antifa σημαίνει ταυτόχρονα, αλυσίδες (δηλαδή μια γνώμη για το οργανωτικό), διαδήλωση (δηλαδή μια γνώμη για τη σχέση δρόμου και ιδεών), απειθαρχία (δηλαδή μια γνώμη ενάντια στο κράτος), στα Πατήσια (δηλαδή μια γνώμη για τη σχέση εργατικής τάξης και κρατικής πολυεθνικότητας).

Το πιο ενδιαφέρον είναι ότι αυτή η αφίσα δε συζητήθηκε ποτέ έτσι. Απέκτησε αυτό το νόημα μόνο κατόπιν, καθώς προσπαθούσαμε να καταλάβουμε καλύτερα τη σχέση μεταξύ πολιτικής κι οργάνωσης.

καθόλου «άσχετους», αν με τον όρο αυτόν εννοούμε ανθρώπους που δε διαθέτουν καμία οργανωτική επαφή με τις διοργανώτριες. Με τον ένα ή τον άλλο τρόπο, οι άνθρωποι που ήρθαν ήταν όλοι τους «γνωστοί». Τους είχαμε γνωρίσει σε κάποιο πάρκο, τους είχαμε δώσει μία και δύο και τρεις φορές προκήρυξη κλπ. Παλιότερα, αυτή η διαπίστωση θα γεννούσε στο εσωτερικό μας ποταμούς κριτικής περί «μη γείωσης» με την «κοινωνία», όπως μας άρεσε να το λέμε. Πλέον το ίδιο πράγμα αντιμετωπίζεται από όλες μας με τελείως διαφορετικά εργαλεία: το γεγονός δηλαδή ότι η αναλογία διαδηλωτών / διοργανωτών τείνει στο ένας προς έναν το αποτιμούμε ως αποτέλεσμα της συνολικής εργασίας που διεξάγεται όλο το χρόνο, μέρα και νύχτα από πολλές δεκάδες οργανωμένων συντρόφων και συντροφισσών. Με μια έννοια δηλαδή, αυτό

το μπλοκ των λίγων εκατοντάδων που διαδήλωσε στη γειτονιά των Πατησίων δεν ήταν ένα μπλοκ που σχηματίστηκε σε εκείνο το χώρο και σε κείνο τον χρόνο, αλλά ένα διαρκές οργανωτικό εγχείρημα, δίχως σημειακό κέντρο.

-Ω, ρε φίλε! Θυμάμαι, το άγχος που είχαμε πάντα (εδώ που τα λέμε και ποιος δεν το έχει...) για το πόσο κόσμο θα έχουν οι διαδηλώσεις μας. Ήταν ένα άγχος εντελώς αντιπαραγωγικό. Με ανακουφίζει το γεγονός ότι αυτό το άγχος κοντεύει να εκλείψει κι αντικαθίσταται από άλλες πιο παραγωγικές αγωνίες. Πώς να το πω; Συζήτησα με πολλές συντρόφισσες και καμία δεν είχε στο μυαλό της πόσοι, αλλά ποιοι θα έρθουν. Κατάλαβες; Έτσι μετράγαμε τη δουλειά μας. Βλέπαμε ποιοι απ' τους ανθρώπους μας τραβήχτηκαν από τη γειτονιά τους μέχρι τα Πατήσια κι είναι μ' αυτόν τον τρόπο που βγάλαμε ό,τι συμπέρασμα βγάλαμε.

-Υπάρχει και κάτι άλλο που μου φαίνεται σημαντικό. Δηλαδή, ενώ τυπικά μετά τα περίφημα γεγονότα της Νέας Σμύρνης είχε σημάνει και επισήμως έναρξη αγωνιστικής σεζόν κοιτάσαμε να μην παρασυρθούμε από το όργιο τρέλας που ακολούθησε. Απ' ό,τι διαφάνηκε, από το Μάρτη και μετά, υπήρξε κάποιου είδους γενική πολιτική συμφωνία που καθιστούσε ανενεργή τόσο την απαγόρευση κυκλοφορίας, όσο και την απαγόρευση των διαδηλώσεων. Οπότε, οι συνήθειες ύποπτοι καβάλησαν το κύμα της «αντιπολίτευσης στον δρόμο» και ξεχύθηκαν σαν τον παλιό καλό καιρό. Το αποτέλεσμα μας είχε φρικάρει κατά τα συνήθη: δηλαδή από τη μια τα γριποζόμπι έπιασαν τις πλατείες με κοκτέιλ στο χέρι κι από την άλλη όλο το φάσμα των «πολιτικοποιημένων» διοργάνωσε ρεσιτάλ κουνελοδιαδηλώσεων. Το πιάνε, ε; Οι ίδιοι που παπαγάλιζαν περί «ατομικής» και «κοινωνικής» ευθύνης, οι ίδιοι που υιοθέτησαν όλη τη ρητορική του κράτους, οι ίδιοι που είχαν κάνει «εργατικό» αίτημα τα τεστ και τις καθολικές απαγορεύσεις παρίσταναν όλοι μαζί ότι δεν έτρεχε κάστανο· και έβγαλαν «στον δρόμο» όλη την ατζέντα που κουβαλάει η αριστερά από τη μεταπολίτευση και μετά: Πανεπιστήμιο; Είχε! Δικαιώματα; Είχε! Λογοκρισία στην τέχνη; Είχε! Σκάνδαλα της Δεξιάς; Είχε!

-Και προφανώς, αυτό το ασήμαντο γεγονός, ότι δηλαδή εδώ και κανά χρόνο ζούμε με απαγόρευση κυκλοφορίας και κρατικά επιδόματα πέρασε απαρατήρητο, γι' αυτό και κανείς από τους τόσο πρόθυμους διοργανωτές διαδηλώσεων (από τον Μάρτη κι έπειτα...) δεν έκρινε σκόπιμο να πει κάτι σχετικό. Τρελό έτσι; Από ένα σημείο και μετά μάλιστα, όσο πιο πολύ ο ΣΥΡΙΖΑ και οι ουρές του κατέβαιναν στον δρόμο, τόσο περισσότερο νιώθαμε ότι ήμασταν εγκλωβισμένοι από χίλιες μεριές. Θυμάστε έτσι; Όλοι αυτοί οι πολιτικοί φορείς (κόμματα και κομματίδια, οργανώσεις κι οργανωσούλες, σωματεία, ομάδες κι ομαδούλες, περσόνες των σόσιαλ) είχαν ρουφιανέψει με όλη τους την ψυχή όποιον κι όποια δε συναινούσε στη χουντίτσα που στήνανε και ξάφνου τρελάθηκαν να οργανώνουν διαδηλώσεις. Το γεγονός μάς είχε φανεί τόσο μα τόσο σιχαμένο, που στ' αλήθεια, αρκετοί από μας δε θέλαμε να καλέσουμε δημόσια διαδήλωση, από φόβο μήπως γίνει αντιληπτή ως κομμάτι αυτού του πολτού.

-Πραγματικά, ρε φίλε! Συζητάγαμε με κάτι παιδιά δικά μας, που τα χουμε γνωρίσει από τα μοιράσματα που κάνουμε στα Πατήσια, και μας έλεγαν και κείνοι πόσο υποκριτική τούς φαινόταν η όλη φάση με τις διαδηλώσεις των αριστερών. Για να καταλάβεις, τα

παιδιά που σου λέω δεν έχουν ακόμη συμπληρώσει τα είκοσι και ήταν τελείως παρμένοι με το γεγονός ότι κανείς δεν έβρισκε ούτε μια κουβέντα να πει για αυτό που ζούμε ένα χρόνο τώρα με τα κυνήγια από τους μπάτσους και το εννιά το βράδυ μέσα και τις μάσκες και την μηντιακή τρομοκρατία.

-Νομίζω ότι αυτό που λείπει περισσότερο είναι να μπορείς να μεταδώσεις όσο πιο ξεκάθαρα γίνεται το τι ακριβώς υποστηρίζεις. Και πάνω σ' αυτήν την ιδέα είναι που εντάξαμε την εκδήλωση που προηγήθηκε της διαδήλωσης. Θέλαμε να μιλήσουμε, να εξηγήσουμε κατά το δυνατόν πιο αναλυτικά τι είναι αυτό που μας συμβαίνει. Θέλαμε να οργανώσουμε τη σκέψη μας και να προσφέρουμε εξηγήσεις για αυτόν τον πολύπλοκο κόσμο που ζούμε. Ο στόχος σ' αυτές τις περιπτώσεις είναι πάντα διπλός: αφενός να ενισχύουμε τη λειτουργία και τα επιχειρήματα της κοινότητας των οργανωμένων συντρόφων και συντροφισσών κι αφετέρου να προσπαθούμε να σπάμε τον μονόλογο του κράτους και της ντεμέκ αντιπολίτευσης, όπως κι αν αυτή μασκαρεύεται. Κι επιμένω· αυτή τη στιγμή βασιλεύει η σύγχυση και η τρέλα. Ειδικά στο περιβάλλον του αντιεξουσιαστικού χώρου, ο καθένας λείει από κάτι κι όλοι μαζί φτιάχνουν έναν μεγάλο χυλό για εσωτερική κατανάλωση: «Θέλουμε κι άλλη υγεία», «Χρειαζόμαστε ένα πραγματικό λοκντάουν», «Πλάι στον Μαρξ κι ο Ιπποκράτης», «Οι μάσκες είναι ένδειξη αλληλεγγύης», «Πήραμε τους μπάτσους να καταγγείλουμε τον κορωνοϊό, αλλά οι μπάτσοι μας κορόιδευαν».

-Εντάξει τώρα... Το θέμα είναι εσύ να ξέρεις τι λες. Για παράδειγμα, η εκδήλωσή μας στον Βύρωνα είχε το εξής μεγάλο πλεονέκτημα. Δεν επιχειρούσε απλώς μια περιγραφή της κατάστασης, αλλά πολύ περισσότερο μιλούσε για τον τελευταίο χρόνο ως αποτέλεσμα μιας υπερδεκαετούς κρίσης. Προσπαθήσαμε να υποστηρίξουμε, κατά το δυνατόν τεκμηριωμένα, ότι ο «κορωνοϊός» είναι η πιο πρόσφατη φάση της καπιταλιστικής κρίσης. Μέσα στη δεκαετία είχαν προηγηθεί αντίστοιχα γεγονότα «έκτακτης ανάγκης», που είχαν οδηγήσει σε «έκτακτα μέτρα». Θυμάστε τα capital control; Θυμάστε τη μερική κατάρρευση των τραπεζών στην Ελλάδα κι αλλού; Θυμάστε το συνεχές γιγάντωμα των «κόκκινων δανείων» και της μαύρης τρύπας που άφηναν πίσω τους όλοι οι σημαντικοί καπιταλιστικοί τομείς; Ε, αυτό είναι που έχει εκραγεί παγκοσμίως κι αυτό είναι που κατά τη γνώμη μας εκδηλώνεται γύρω από το ζήτημα του κορώνα. Η εκδήλωσή μας στον Βύρωνα ήταν μια τέτοια προσπάθεια. Να μιλήσουμε για την κρίση του κόσμου των αφεντικών, δίχως μεταφυσική, ιούς κι αρρώστιες, αλλά ως εμπορεύματα κι εργασία, απ' τα οποία γίνεται όλο και πιο δύσκολο να εξαχθεί κέρδος. Οπότε λοιπόν η εκδήλωσή μας μας βοηθούσε όλους, οργανωμένους κι ανοργάνωτους να ξεστραβωθεί κι επίσης έφτιαχνε ένα κοινό νοητικό υπόστρωμα για τη διαδήλωση στα Πατήσια.

-Επιπλέον, έβαζε κι αυτό το ζήτημα των «μέτρων» που δεν ήταν υγειονομικά, αλλά ωμά πειθαρχικά. Και θύμιζε τελικά με ποιους ακριβώς τρόπους η απείθαρχη εργατική τάξη εκδήλωσε αυτήν της την απειθαρχία κατά τον τελευταίο χρόνο. Εν ολίγοις αυτά που συζητήθηκαν στον Βύρωνα, συντόνισαν τα μυαλά κάποιων εκατοντάδων συντρόφων και συντροφισσών προς ένα κοινό σώμα ιδεών, ερμηνειών και απαιτήσεων. Καθόλου περιεργό, η πλειοψηφία των ανθρώπων που παρακολούθησαν την εκδήλωση στο

ΑΥΤΟΝΟΜΟΙ ΚΙ ΑΠΕΙΘΑΡΧΙΑ

Τον τίτλο της διαδήλωσής μας τον δανειστήκαμε από τις ατάκες των βρετανών αυτόνομων και συγκεκριμένα από την έκδοση της ομάδας class war, που κυκλοφορεί υπό τον τίτλο «Μια δεκαετία απειθαρχίας». Το «Η Απειθαρχία είναι η Δύναμή μας» ήταν ένα σύνθημα που εξαρχής μας είχε φανεί πετυχημένο: κατ' αρχάς γιατί έθετε σε πρώτο πλάνο τον αρνητισμό της εργατικής τάξης. Αυτό που οι ιταλοί θεωρητικοί της αυτονομίας το διατύπωναν ως «η άρνηση της ζωντανής εργασίας να μετατραπεί σε νεκρή» οι βρετανοί σύντροφοι το ονόμασαν «απειθαρχία». Κι έτσι η απειθαρχία έστρωνε τον δικό τους δρόμο προς τον αντικρατισμό, σε μια εποχή (στη δεκαετία του 1980) που το πολιτικό σύστημα της Βρετανίας είχε γίνει ένας ομοιογενής πολτός. Αλλά το σύνθημα αυτό μας είχε φανεί πετυχημένο και για έναν επιπλέον λόγο: επειδή αναγνώριζε στην άρνηση της εργατικής τάξης τον πυρήνα της δύναμής της. Με άλλα λόγια επειδή υπονοούσε ότι μέσα στο καπιταλιστικό σύστημα κοινωνικής οργάνωσης η εργατική τάξη δεν έχει και δεν μπορεί να έχει αιτήματα. Ότι η εργατική τάξη είναι πρόβλημα (είναι «απειθαρχη») επειδή υπάρχει, επειδή η αρνητικότητα είναι εγγεγραμμένη στη φύση της.

Μας φάνηκε χρήσιμη η σκέψη των class war, τόσο πολύ που την κάναμε τίτλο για τη διαδήλωσή μας. Και έχουμε μια κρυφή ελπίδα ότι δεν πέφτουμε και πολύ έξω: σε μια εποχή που όλοι έχουν το «ναι» για ψωμοτύρι, είναι επείγον να αναδείξουμε το «δεν πειθαρχούμε» σε γραμμή ταξικής αυτοάμυνας για σημερινή πολιτική χρήση.

Βύρωνα υπήρξαν οι ίδιοι που αποτέλεσαν τον κορμό της διαδήλωσης στα Πατήσια.

-Κοίτα... Κάθε φορά που διαδηλώνουμε μένω με την εντύπωση ότι συμμετέχουμε σε κάτι φοβερά ζωντανό. Δηλαδή σκέψου πόσα καινούρια πράγματα είχε αυτή η διαδήλωση. Μόνο και μόνο η ιδέα να διαδηλώσουμε «στα Πατήσια» είναι από μόνη της εξωφρενικά ριζοσπαστική. Από τη μία γιατί σπάει αυτό το βαρύ μεταπολιτευτικό κλισέ ότι οι διαδηλώσεις πρέπει να γίνονται στο κέντρο κι ότι αν δε διαδηλώσεις στο κέντρο της πόλης, τότε η διαδήλωση είναι λίγο καϊμένη. Αφετέρου γιατί εμείς διαλέξαμε τα Πατήσια,

όχι μονάχα από απέχθεια στις αιωνόβιες πολιτικές παραδόσεις, αλλά κατά βάση επειδή τον τελευταίο χρόνο αποκτήσαμε όλες μαζί μια καινούρια εξοικείωση με τις εργατικές γειτονιές και τη ζωή τους. Άρα, όταν ήρθε η ώρα να πούμε πού θα γίνει η διαδήλωσή μας, το «στα Πατήσια» δεν ακούστηκε ως εξωτικό. Κάθε άλλο: ήταν μια επιλογή πολύ φυσιολογική για αυτό που εν τω μεταξύ είχαμε γίνει.

-Να προσθέσω ότι οι άνθρωποι που έχουν λιώσει τις σόλες τους διαδηλώνοντας από τα Προπύλαια, προς τη Βουλή με ενδιάμεση στάση την Κλαυθμώνος δεν είναι ορκισμένοι εχθροί της πρωτοτυπίας. Και κατά βάση δεν είναι άνθρωποι. Στην πραγματικότητα αυτοί που εννοούν τη διαδήλωση ως ραντεβού στα Προπύλαια και κορύφωση στη Βουλή είναι όλο το σύμπαν της κοινοβουλευτικής κι εξωκοινοβουλευτικής αντιπολίτευσης, έτσι όπως αυτό φτιάχτηκε από τη Χούντα και μετά. Οι πολιτικές δυνάμεις αυτού του είδους δεν είναι ηλίθιες. Οι δρόμοι πάνω στους οποίους διαδηλώνουν και τα σημεία από τα οποία περνάνε έχουν μια ισχυρή συμβολική σημασία. Από αυτή την άποψη η μακρόσυρτη στάση έξω από τη Βουλή υπονοεί ότι είναι εκεί που λαμβάνουν χώρα διεργασίες που είναι σημαντικές για τη ζωή τους κι είναι επίσης εκεί που ελπίζουν ότι μπορεί να λάβει χώρα η «αντίσταση». Οι οργανώσεις αυτές και οι άνθρωποι που της απαρτίζουν έχουν (ομολογημένα ή ανομολόγητα) εκπροσώπους μέσα στο Κοινοβούλιο. Διαδηλώνοντας απ' έξω είναι σα να τους εγκαλούν να πράξουν το σωστό, έτσι όπως αυτό το σωστό προσδιορίζεται κάθε φορά μέσα από τη σχέση Κυβέρνησης-αντιπολίτευσης-διαδηλώσεων-συνταγματικής Δημοκρατίας.

Η πλατεία Κλαυθμώνος ιστορικά υπήρξε το σημείο συγκέντρωσης των δημόσιων υπαλλήλων, οι οποίοι διαμαρτύρονταν με κλαυμούς (από κει βγαίνει το Κλαυθμώνος!) ενάντια στη νεοεκλεγμένη κυβέρνηση που τους είχε απολύσει μαζικά ως ψηφοφόρους του αντίπαλου κόμματος. Φαίνεται τραβηγμένο, αλλά όλο αυτό το τρίγωνο από τα Προπύλαια στη Βουλή πάει πακέτο με μια ιστορία πολύ βαθιά για να νομίσεις ότι μπορείς να γλιτώσεις από τις συνδηλώσεις της. Τι δουλειά έχουμε εμείς εκεί, ρε φίλε; Έχουμε εμείς καμιά άκρη στη Βουλή; Ψηφίσαμε εμείς ποτέ τον έναν ή τον άλλο; Μας νοιάζει εμάς τι θα γίνει με το Δημόσιο; Ε, από κει μας βγήκε από φυσικού το «στα Πατήσια»...

-Μα δες το κι ανάποδα: όσο δεν αναγνωρίζουμε κανένα λόγο να πάμε έξω από τη Βουλή, γιατί εκεί δε γίνεται τίποτα που να αφορά τις ζωές μας, άλλο τόσο κρίνουμε σημαντικό να διαδηλώσουμε στις γειτονιές της πολυεθνικής εργατικής τάξης, στις γειτονιές μας. Κρίνουμε, με άλλα λόγια, ότι έχει σημασία να διαδηλώνουμε εκεί, επειδή όντως σ' αυτές τις γειτονιές λαμβάνουν χώρα διεργασίες που έχουν νόημα για τις ζωές μας. Στα Πατήσια δεν έχουμε κάποιον τρίτο να μας εκπροσωπεί: τόσο καιρό μιλάμε από μόνοι μας και μάλιστα με ενδιαφέροντα αποτελέσματα. Κι από την άλλη, από τα Πατήσια είναι που μαθαίνουμε και μες: παίρνουμε ιδέες από αυτά που βλέπουμε, σκαρφιζόμαστε καινούρια κόλπα για να την παλέψουμε, ακούμε γλώσσες που μας βοηθάνε να καταλάβουμε καλύτερα τον κόσμο μας...

-Ρε φίλε, το δρομολόγιο είχε πολύ πλάκα. Ειδικά όταν χωθήκαμε μέσα στη μητροπολιτική ζούγκλα, έριχνα κάτι λοξές ματιές στους ματάδες που ήταν πίσω μας και σκεφτόμουν ότι χωρίς να βγαίνει από το στόμα μας ούτε μια βρισιά, αυτό που τους κάναμε ήταν απείρως πιο εξευτελιστικό. Είχαμε οδηγήσει δυο τόνους χοιρινό σε μια περιοχή, που όλοι τους αντιμετώπιζαν με χαρακτηριστική εχθρότητα. Αυτό το είδος της εχθρότητας είναι μεν άρρητο, δηλαδή δεν εκφράζεται με μπινελίκια, αλλά αδερφάκι μου τσακίζει κόκαλα. Παρατηρούσα μια κυρία, εμφανώς όχι ελληνικής καταγωγής, μεγάλης ηλικίας, που κοίταγε με ελαφρώς στραβωμένα, εντελώς παγωμένα χείλη τη διμοιρία κι έλεγα από μέσα μου «Πω ρε μαλάκα, οι

ΑΛΥΣΙΔΑΣ ΕΓΚΩΜΙΟ

Το παρακάτω παράθεμα είναι απόσπασμα από ένα κείμενο που γράφτηκε τον Ιούνιο του 2005 από την πολιτική ομάδα class war dog και δημοσιεύτηκε στο ομώνυμο περιοδικό. Το κείμενο είχε γραφτεί λίγο μετά την, από πολλές πλευρές σημαντική, αντιφασιστική διαδήλωση της 19ης Μάη του 2005, στην οποία οι αυτόνομοι της εποχής είχαν συμμετάσχει με μπλοκ πιασμένο σε αλυσίδες. Το κείμενο ήταν μια απ' τις λίγες γραπτές προστάθεις (εννοείται απ' αυτές που έχουμε υπόψη μας), υπεράσπισης των αλυσίδων, δηλαδή της οριζόντιας συλλογικής οργάνωσης, σε μια εποχή που αποθέωνε κάθε τι το ατομικό.

Η αλυσίδα δεν είναι χέρια που κλειδώνουν με ακρίβεια, δεν είναι χορευτική επίδειξη για τελετές έναρξης ολυμπιακών αγώνων. Αντιθέτως η αλυσίδα είναι η πολιτική επιλογή σύστασης συλλογικών υποκειμένων, όπως αυτή εκφράζεται στο δρόμο. Συνεπώς, η αλυσίδα δε φτιάχνεται στην πραγματικότητα στο δρόμο τη στιγμή της διαδήλωσης, αλλά έχει φτιαχτεί από τα πριν: με τη σύναψη ειλικρινών και ξεκάθαρων πολιτικών σχέσεων, με την εγκαθίδρυση αμοιβαίας εμπιστοσύνης, με την αναγνώριση και την οριοθέτηση της διαφωνίας που είναι ο μοναδικός δρόμος για να γίνει αυτή η διαφωνία σεβαστή. Με λίγα λόγια, με τη συγκροτημένη διαμόρφωση πολιτικών υποκειμένων και συλλογικότητας.

Βρισκόμασταν στο 2005. Βρισκόμασταν δεκαπέντε χρόνια πίσω. Ποιος μπορεί να ισχυριστεί ότι οι σκέψεις αυτές είναι παρωχημένες;

τύποι πρέπει να νιώθουν σα να χάνεται άσπρος σε γκέτο της Νέας Υόρκης».

Αλλά τελοσπάντων. Σε κάθε περίπτωση, το «στα Πατήσια» δεν ήταν ένα εναλλακτικό δρομολόγιο. Δεν πήγαμε όπου λάχει, μόνο και μόνο για να μη διαδηλώσουμε στην έδρα των αριστερών μεσολαβήσεων. Αντίθετα, πήγαμε εκεί που μας είχε οδηγήσει το ένστικτο της αυτοσυντήρησής μας μέσα στον καιρό της απαγόρευσης και της καραντίνας. Οπότε προσοχή αναζητητές εξωτικών δρομολογίων! Η επιτυχία του να διαδηλώνεις στα Πατήσια, δεν έχει να κάνει απ' τους δρόμους, πάνω στους οποίους πορεύεσαι, αλλά από τη σχέση που έχεις αναπτύξει με αυτούς τους δρόμους.

-Και το άλλο όμως δεν ήταν καινούριο; Λέω για την ιδέα να παρατήσουμε τα πλαϊνά πανώ και να επενδύσουμε στη συγκρότηση ενός σφιχτού μπλοκ δεμένου από την αρχή μέχρι το τέλος σε αλυσίδες. Μου φάνηκε εντυπωσιακό, πόσο θετικά ανταποκρίθηκαν όλες οι διαδηλώτριες σ' αυτό το σχήμα. Ήταν λες κι ήταν όλες προπονημένες. Κοίταγα τον γαλόνά και γέλαγα. Ο τύπος έχει φάει το πεζοδρόμιο με το κουτάλι. Όταν το μπλοκ μας σπηνόταν στο δρόμο, ο τύπος είχε αράξει λίγο πιο κει και μας χάζεψε. Για κάποια στιγμή μου πέρασε απ' το μυαλό ότι γούσταρε και λίγο, αλλά έκανα αμέσως την αυτοκριτική μου και άλλαξα όνειρο. Η ουσία πάντως είναι ότι μ' έναν τρόπο φτιάξαμε το μπλοκ της οργανωμένης απειθαρχίας. Είχε πλάκα η σύνθεσή μας. Όλα τα παιδιά με τα οποία είχαμε τακimiάσει μέσα στην καραντίνα στα πάρκα της πόλης ήταν εκεί. Ξελαρυγγιαζόμασταν προχωρώντας μπράτσο με μπράτσο.

-Όχι ότι υπήρχαν τίποτα αντιρρήσεις, αλλά νομίζω ότι το οργανωτικό μοντέλο επιβαλλόταν σε όλους όσοι κουβαλήθηκαν απ' τις γειτονίες τους. Οι άνθρωποι που κατέβηκαν σ' αυτή τη διαδήλωση μάς εμπιστεύονταν, ακριβώς επειδή δεν είναι δέσμιοι των ιδεολογιών που χτίζουν τα πολιτικά αυτονόητα με τα οποία ερχόμαστε σε σύγκρουση εδώ και πάνω από δύο δεκαετίες. Γι' αυτό και παρόλο που οι διαδηλωτές προέρχονταν από τόσες διαφορετικές γειτονίες δεν υπήρξαν οι κλασικοί τσακωμοί που συνηθίζονται σ' αυτές τις περιπτώσεις. Όσο κι αν ακούγεται παράξενο, όλες οι διαδηλώτριες, μηδεμιάς εξαιρουμένης, πειθάρχησαν στο οργανωτικό σχέδιο με τον πιο φυσικό τρόπο του κόσμου. Όποιος συμμετείχε εκ των πραγμάτων έπρεπε να συντονιστεί σ' ένα τεχνικοπολιτικό προαπαιτούμενο που απαιτούσε συνεχή ένταση του σώματος, τέτοια που δεν άφηνε καμία σκέψη για την αριστερή παρακαταθήκη των διαδηλώσεων συνοδεία καφέ, κουβεντούλας, ενασχόλησης με το κινητό κλπ.

-Νομίζω ότι και τα συνθήματα συνεισέφεραν σ' αυτό που λες. Δηλαδή, αν το καλοσκεφτείς οι διαδηλώσεις με τις οποίες έχουμε μεγαλώσει και τις οποίες έχουμε ορκιστεί να μην επαναλάβουμε έχουν το σταθερό μοτίβο κάποιου συγκεκριμένου αιτήματος, υπέρ του οποίου κινητοποιούμαστε. Αυτό το μοτίβο αντικατοπτρίζεται και στα συνθήματα: από το πώς φωνάζονται μέχρι του σε ποιον απευθύνονται. Επειδή αυτή η διαδήλωση είχε στο κέντρο της εμάς, επειδή δηλαδή προσπαθήσαμε να θέσουμε το συλλογικό μας εαυτό στο επίκεντρο των τελευταίων μηνών μοι-

ραία το όλο πράγμα επηρέαζε και τη συνθηματολογία. Όπως έλεγε και μια συντρόφισσα, η διαδήλωση έμοιαζε λιγάκι με γιορτή – ήμασταν όλοι εκεί, θέλαμε να θυμίσουμε και να θυμηθούμε την απελπισία, αλλά και τη δύναμη που νιώσαμε εκείνα τα απόκοσμα βράδια της απαγόρευσης που η πόλη άδειαζε από τις εννιά. Από κει είναι που μας έβγαιναν συνθήματα του είδους «Στους Δρόμους, στις Πλατείες και μέσα στα Σχολεία – Η Δύναμή μας είναι η Απειθαρχία». Κατάλαβες; Μιλάγαμε για μας και τους τόπους της ηγεμονίας μας. Γι' αυτό και τα συνθήματα αυτά εξέπεμπαν μια εμπειρία που ήταν κοινή από τον πιο παλιό μέχρι τον πιο φρέσκο διαδηλωτή.

-Α! Και να μην ξεχάσουμε να αναφέρουμε ότι έγινε ειδική προσπάθεια συντονισμού των συνθημάτων, τα οποία τα είχαμε επεξεργαστεί από πριν και τα οποία τα είχαμε ανακοινώσει δημόσια σε κάθε διαδηλώτρια. Θέλαμε να θέσουμε οριστική ταφόπλακα σ' αυτό το κακέκτυπο πλουραλισμού που δήθεν εξυπηρετείται στις διαδηλώσεις όπου ο καθένας ρίχνει στους διπλανούς του ό,τι σύνθημα του έρθει πρόχειρο στη γκλάβα. Κατά βάση αυτό το είδος «πλουραλισμού» στην ουσία του αντικατοπτρίζει το γεγονός ότι κανείς δε συμφωνεί με κανέναν άλλο για τα ζητήματα που θέτει η διαδήλωση στην οποία συμμετέχει.

-Εμάς μας έλεγε ένα παιδί πόσο γούσταρε που βάζουμε στις αφίσες μας τα σύμβολα με τις διεγραμμένες μάσκες. Αυτή η σαφήνεια είναι σημαντική, γιατί ξεκαθαρίζει εξ αρχής τη γνώμη μας για ζητήματα που δε γίνεται να τα αντιμετωπίζεις με μισόλογα ή με υπονοούμενα. Δηλαδή έχουν γίνει ένα κάρο διαδηλώσεις, στις οποίες οι μισοί διαδηλωτές φοράνε μάσκα κι οι άλλοι μισοί όχι. Σα να λέμε ότι υπάρχει τεράστια διχογνωμία για ένα θέμα που δεν είναι χαλαρό. Εμείς τα antimask σύμβολα δεν τα βάζουμε τάχα για να αποθαρρύνουμε τον μεμονωμένο μασκοφόρο που πιθανόν να ήθελε να διαδηλώσει μαζί μας, γιατί αυτή η αποθάρρυνση έχει συμβεί ήδη πολύ προτού κατέβουμε στο δρόμο. Τα σύμβολα αυτά μπαίνουν για να εκφράσουν δημόσια μια γνώμη πολεμική απέναντι στην προσπάθεια μετατροπής των διαδηλώσεων σε γεγονότα που επικαθορίζονται από τις προτεραιότητες της υγειονομικής τρομοκρατίας. Κι είναι εξαιτίας του γεγονότος πως οι γνώμες μας είναι ξεκάθαρες που μας εμπιστεύονται οι συγκεκριμένοι άνθρωποι. Από κει είναι που μας βγαίνει αδιαφορία απέναντι στην ιδέα ότι πρέπει να γλύψουμε ανθρώπους κι ομάδες με τους οποίους διαφωνούμε οργανωτικά και πολιτικά, μόνο και μόνο για να είμαστε πιο πολλοί. Αυτό το «πιο πολλοί» έχει σταματήσει να μας νοιάζει κι έχει δώσει τη θέση του στο «πιο συγκεκριμένοι».

-Θα ήθελα να πω κάτι τελευταίο: το μεγάλο πλεονέκτημα της διαδήλωσής μας είναι ότι υπήρξε μια στιγμή σε μια οργανωτική και πολιτική κίνηση που υποστηρίζεται καθημερινά από εκατοντάδες συντρόφους και συντρόφισσες στην Αθήνα κι αλλού. Ειδικά τον τελευταίο χρόνο, η ένταση των κρατικών πολιτικών πειθάρχησης μάς οδήγησε να σκαρφιζόμαστε νέους τρόπους επιβίωσης. Αυτοί οι νέοι τρόποι δεν προέκυψαν κατόπιν πολλής σκέψης, αντίθετα υπήρξαν το αποτέλεσμα συλλογικής εργασίας στο δρόμο και στο μυαλό. Είναι γι' αυτό το λόγο που κρίνουμε ότι η διαδήλωσή μας υπήρξε επιτυχημένη - όχι

ΚΑΝΟΝΤΑΣ ΠΟΛΛΟΥΣ ΦΙΛΟΥΣ

Μάρτης του 2021. Το αριστερό κομμάτι του κράτους, που εν τω μεταξύ είχε επιδοθεί σε ρεσιτάλ «κοινωνικής υπευθυνότητας», μένοντας σπίτι, βάζοντας αντισηπτικό και βασιικά ρουφιανεύοντας μέσω σόσιαλ, είχε μόλις καβαλήσει το κύμα της «αντίστασης» στην κυβέρνηση. Το αριστερό κομμάτι του κράτους εξέπεμπε φιλικούς θορύβους προς τους ανθρώπους που το ίδιο είχε κανονίσει να φυλακιστούν κατ' οίκον και να τους στρέψει ενάντια στην «κυβέρνηση Μητσοτάκη».

Το ζήτημα μάς είχε φανεί αηδιαστικά αποκρουστικό. Και θελήσαμε να το επισημάνουμε με την εικονιζόμενη αφίσα, η οποία επάξια διεκδικεί μια θέση στην πρώτη τριάδα των autonome antifa most hated stuff. Η αφίσα τελείωνε ως εξής:

Μετά από αυτά τα κατορθώματα που κράτησαν ένα χρόνο, η αριστερή μεριά του κράτους τώρα θέλει να μας βγάλει βόλτα. «Ενάντια στην αστυνομοκρατία», λένε οι «αριστεροί», ενάντια δηλαδή σε αυτό που οι ίδιοι έχουν επιβάλει εδώ και ένα χρόνο, σε αगाστή συνεργασία με τους «δεξιούς».

Είναι μια χρήσιμη βόλτα. Υπενθυμίζει στους «δεξιούς» τον ρόλο της «αριστεράς» στη διατήρηση της κοινωνικής συνοχής. Και διεκδικεί την αριστερή συμμετοχή στη διαχείριση της επόμενης φάσης της κρίσης. Όταν τα επιδόματα θα στερέψουν. Όταν «οι άνεργοι λόγω κόβιντ» (δηλαδή εμείς) θα πρέπει να γίνουν αντικείμενο ακόμη σκληρότερης στρατιωτικής διαχείρισης.

Οι «αριστεροί» ελπίζουν ότι αυτή η στρατιωτική διαχείριση θα συνεχίσει να περιέχει το απαραίτητο ποσοστό «αριστεράς».

Θέλουν να μας περιφέρουν σαν το μαντρόσκυλο.

Για να επιδείξουν το αριστερό λουρί μας.

εξαιτίας του πλήθους που κατέβασε, αλλά επειδή κατάφερε να επιδείξει όλη αυτή την συλλογική αλλαγή με μια διαδήλωση που κράτησε μεν μία ώρα, αλλά που στην πραγματικότητα χτίζεται εδώ και δεκαπέντε μήνες τώρα.